GENERALINIO ADVOKATO
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE IŠVADA,
pateikta 2020 m. lapkričio 12 d.[1]

Byla C-515/19

Eutelsat SA
prieš
Autorité de régulation des communications électroniques et des postes,
Inmarsat Ventures SE, buvusi Inmarsat Ventures Ltd,
dalyvaujant
Viasat Inc.,
Viasat UK Ltd

(*Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos – Sprendimas 2007/98/EB – Suderintas radijo spektro naudojimas 2 GHz dažnių juostose – Judriojo palydovinio ryšio paslaugų teikimo sistemos – Sprendimas Nr. 626/2008/EB – Atranka ir leidimų suteikimas – 2 straipsnio 2 dalis – Judriojo palydovinio ryšio sistema – Sąvoka „judrioji antžeminė stotis" – Sąvoka „„papildomi" antžeminiai komponentai" – 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktis – 60 % Sąjungos teritorijos aprėpties įsipareigojimas – 7 straipsnio 1 dalis – Nesilaikymas – Pasekmės"

I. Įžanga

1. *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su *Inmarsat Ventures SE* (buvusi *Inmarsat Ventures Ldt*; toliau – *Inmarsat*) sukurta „European Aviation Network" (Europos aviacijos tinklas) sistema (toliau – EAN sistema), kuria siekiama Sąjungos teritorijoje skrendančiuose orlaiviuose suteikti interneto prieigą.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Eutelsat SA* ieškinį dėl *Autorité de régulation des communications électroniques et des postes* (Elektroninių ryšių ir pašto reguliavimo institucija; toliau – ARCEP) sprendimo, kuriuo *Inmarsat* leidžiama naudoti *papildomus antžeminius komponentus* EAN sistemoje, panaikinimo.

[1] Originalo kalba: prancūzų.

3. Šis ARCEP sprendimas priimtas po Sprendimo 2009/449/EB[2], kuriuo Komisija atrinko *Inmarsat* ir *Solaris Mobile Limited* kaip judriojo palydovinio ryšio sistemų operatorius, kuriems leidžiama naudoti 2 GHz dažnių juostą pagal Sprendimą 2007/98/EB[3] ir Sprendimą Nr. 626/2008/EB[4].

4. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytais klausimais iš esmės siekiama nustatyti, ar *Inmarsat* sukurta EAN sistema, visų pirma šios sistemos antžeminiai komponentai, atitinka Sprendime Nr. 626/2008 nustatytus kriterijus.

5. Teisingumo Teismui siūlysiu į šiuos klausimus atsakyti teigiamai.

II. Teisinis pagrindas

A. Sprendimas 2007/98

6. Sprendimo 2007/98/EB 1 straipsnyje nustatyta:

„Šio sprendimo tikslas – suderinti 1 980–2 010 MHz (Žemė-kosmosas) ir 2 170–2 200 MHz (kosmosas-Žemė) dažnių juostų prieinamumo ir veiksmingo naudojimo sąlygas sistemoms, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos [Sąjungoje].“

7. Pagal šio sprendimo 2 straipsnį „sistemos, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos“ – tai sistemos, kuriomis galima teikti radijo ryšio paslaugas tarp judriosios antžeminės stoties ir vienos arba kelių kosminių stočių, arba tarp judriųjų antžeminių stočių, naudojantis viena arba daugiau kosmine stotimi, arba tarp judriosios antžeminės stoties ir vienos arba daugiau papildomų antžeminių stočių, naudojamų nustatytoje vietoje.

8. Minėto sprendimo 3 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės skiria ir nuo 2007 m. liepos 1 d. leidžia naudoti 1 980–2 010 MHz ir 2 170–2 200 MHz dažnių juostas sistemoms, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos.

<…>

2. Bet kokia papildoma antžeminė stotis sudaro neatsiejamą judriojo palydovinio ryšio sistemos dalį ir yra kontroliuojama palydovinės išteklių ir tinklo valdymo sistemos. Stotis perduoda ta pačia kryptimi ir naudoja tokias pačias dažnių juostų dalis kaip ir susiję palydovų komponentai bei negali didinti su ja susietos judriojo palydovinio ryšio sistemos spektro poreikių.“

[2] 2009 m. gegužės 13 d. Komisijos sprendimas dėl judriojo palydovinio ryšio paslaugų (MSS) teikimo europinių sistemų operatorių atrankos (OL L 149, 2009, p. 65).

[3] 2007 m. vasario 14 d. Komisijos sprendimas dėl suderinto radijo spektro naudojimo 2 GHz dažnių juostose diegiant sistemas, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos (OL L 43, 2007, p. 32).

[4] 2008 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas dėl sistemų, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos (MSS), atrankos ir leidimų išdavimo (OL L 172, 2008, p. 15).

B. Sprendimas Nr. 626/2008

9. Sprendimo Nr. 626/2008 1 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Šio sprendimo tikslas – padėti plėtoti judriojo palydovinio ryšio paslaugų (MSS) konkurencingą vidaus rinką visoje [Sąjungoje] ir užtikrinti visų valstybių narių laipsnišką aprėptį.

Pagal šį sprendimą sukuriama bendrajai judriojo palydovinio ryšio sistemų, kuriose remiantis Sprendimu 2007/98/EB naudojama 2 GHz dažnių juosta, susidedanti iš 1980–2010 MHz radijo spektro, skirto Žemė–kosmosas ryšiui, ir 2170–2200 MHz radijo spektro, skirto kosmosas–Žemė ryšiui, operatorių atrankai skirta Bendrijos procedūra. Sprendime taip pat nustatomos darnaus leidimų atrinktiems operatoriams naudoti šios dažnių juostos paskirtąjį radijo spektrą, reikalingą judriojo palydovinio ryšio sistemoms naudoti, išdavimo valstybėse narėse nuostat[o]s.“

10. Šio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Be to, taikomi šie apibrėžimai:

a) judriojo palydovinio ryšio sistemos – elektroniniai ryšių tinklai ir susiję įrenginiai, kuriais galima teikti radijo ryšio paslaugas tarp judriosios antžeminės stoties ir vienos arba kelių kosminių stočių arba tarp judriųjų antžeminių stočių naudojant vieną arba kelias kosmines stotis, arba tarp judriosios antžeminės stoties ir vieno arba kelių papildomų antžeminių komponentų, naudojamų nustatytose vietose. Kaip sudedamoji šių sistemų dalis turi būti bent viena kosminė stotis;

b) judriojo palydovinio ryšio sistemų „papildomi antžeminiai komponentai“ – nustatytoje vietoje naudojamos antžeminės stotys, skirtos MSS prieinamumui pagerinti sistemos palydovo (-ų) aprėpties zonos geografinėse teritorijose, kuriose su viena arba keliomis kosminėmis stotimis negalima užtikrinti reikiamos ryšio kokybės.“

C. Sprendimas 2009/449

11. Įgyvendindama Sprendimą Nr. 626/2008 Komisija Sprendimu 2009/449 atrinko *Inmarsat* ir *Solaris Mobile Limited* kaip judriojo palydovinio ryšio sistemų operatorius, kuriems leidžiama naudoti 2 GHz dažnių juostą pagal Sprendimą 2007/98/EB.

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

12. 2014 m. spalio 21 d. Sprendimu Nr. 2014-1257 ARCEP suteikė leidimą *Inmarsat* naudoti Sprendime 2009/449 nurodytus dažnius žemyninėje Prancūzijoje.

13. 2018 m. vasario 22 d. Sprendimu Nr. 2018-0001 ARCEP suteikė *Inmarsat* leidimą naudoti judriojo palydovinio ryšio sistemos papildomus antžeminius komponentus.

14. Būtent dėl šio antrojo sprendimo *Eutelsat* pareiškė *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) ieškinį dėl panaikinimo. *Viasat Inc* ir *Viasat UK Ltd* (toliau kartu – *Viasat*) įstojo į pagrindinę bylą palaikyti šį ieškinį.

15. Iš šio teismo pateiktos informacijos matyti, kad *Inmarsat* ketina pasinaudoti pagal Sprendimą 2009/449 suteiktu leidimu EAN sistemai vystyti.

16. Naudojantis EAN sistema orlaiviams galima teikti judriojo ryšio paslaugas vykdant palydovinį duomenų, kuriuos priima orlaivio korpuso viršuje esantis terminalas, perdavimą ir Sąjungos teritorijoje esančių papildomų antžeminių komponentų siunčiamų duomenų, kuriuos priima orlaivio korpuso apačioje esantis terminalas, perdavimą. Visų šių duomenų perdavimas užtikrinamas naudojantis pagal Sprendimą 2009/449 *Inmarsat* suteikta dažnių juosta. Ši sistema naudoja palydovą, kuris pradėtas eksploatuoti 2017 m. rugpjūčio 29 d.

17. Savo ieškiniui dėl panaikinimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pagrįsti *Eutelsat* nurodė kelis argumentus, jais siekiama įrodyti, kad *Inmarsat* sukurta EAN sistema neatitinka Sprendimo Nr. 626/2008 nuostatų, todėl 2018 m. vasario 22 d. ARCEP sprendimas turi būti pripažintas negaliojančiu.

18. Konstatavusi, kad dėl tokių argumentų susiduriama su keliais sunkumais aiškinant Sąjungos teisę, *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Pagal kokius teisinius kriterijus galima nustatyti judriąją antžeminę stotį, kaip ji suprantama pagal Sprendimą Nr. 626/2008? Ar šis sprendimas turi būti suprantamas taip, kad juo reikalaujama, kad judrioji antžeminė stotis, kuri palaiko ryšį su papildomu antžeminiu komponentu, galėtų be atskiros įrangos palaikyti ryšį ir su palydovu? Jei būtų atsakyta teigiamai, kaip turi būti vertinama vientisa įranga?

2. Ar Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad judriojo palydovinio ryšio sistema pirmiausia turi būti grindžiama palydovo komponentais, ar vadovaujantis šiomis nuostatomis galima konstatuoti, kad palydovo ir antžeminiai komponentai nedaro atitinkamo svarbaus poveikio, įskaitant konfigūraciją, kai palydovo komponentas naudingas tik tuomet, kai negali būti užtikrintas ryšys su antžeminiais komponentais? Ar papildomi antžeminiai komponentai gali būti įtaisyti taip, kad aprėptų visą Europos Sąjungos teritoriją, nes kosminės stotys neleidžia užtikrinti reikiamos kokybės ryšio nė viename taške, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 2 straipsnio 2 dalies b punktą?

3. Ar valstybių narių kompetentingos institucijos turi atsisakyti suteikti leidimus naudoti papildomus antžeminius komponentus, jeigu paaiškėtų, kad pagal Sprendimo Nr. 626/2008 II antraštinę dalį atrinktas operatorius neįvykdė šio sprendimo 7 straipsnio 2 dalyje nustatytų įsipareigojimų iki minėto sprendimo 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktyje nurodyto galutinio termino aprėpti teritoriją? Ar, jeigu atsakymas būtų neigiamas, jos gali atsisakyti suteikti tokius leidimus?“

19. 2019 m. birželio 28 d. prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarijoje gautas 2019 m. liepos 8 d.

20. *Eutelsat*, *Inmarsat*, *Viasat*, Prancūzijos, Belgijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Europos Komisija pateikė rašytines pastabas ir raštu atsakė į tam tikrus Teisingumo Teismo pateiktus klausimus.

IV. Analizė

21. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme *Eutelsat*, palaikomos *Viasat*, pareikštas ieškinys yra vienas iš Sąjungos teismuose [5] ir nacionaliniuose teismuose, be kita ko, Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje, Italijoje, Ispanijoje ir Belgijoje, pareikštų ieškinių, kuriais šios bylos šalys siekia neleisti *Inmarsat* naudoti 2 GHz dažnių juostą kartu su papildomais antžeminiais komponentais.

22. Šioje byloje Teisingumo Teismo iš esmės prašoma išnagrinėti tris *Eutelsat* pateiktus argumentus, siekiant užginčyti ARCEP leidimo *Inmarsat* naudoti papildomus antžeminius komponentus Prancūzijoje galiojimą; norint išnagrinėti šiuos argumentus, reikia aiškinti Sąjungos teisės nuostatas. Šie trys argumentai atitinka tris prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytus klausimus.

23. Pirma, *Eutelsat* tvirtina, kad tokioje *Inmarsat* sukurtoje EAN sistemoje orlaivio korpuso apačioje įrengtas terminalas ryšiui su papildomais antžeminiais komponentais palaikyti nėra „judrioji antžeminė stotis“, taigi šie komponentai nėra sudėtinė „judriojo palydovinio ryšio sistemos“ dalis, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktą.

24. Antra, *Eutelsat* tvirtina, kad tokioje sistemoje, kaip EAN sistema, antžeminiai komponentai, atsižvelgiant į jų lemiamą reikšmę, negali būti laikomi „papildomais“, nes tokia sistema nėra „judriojo palydovinio ryšio sistema“, kaip tai suprantama pagal anksčiau nurodytą nuostatą.

25. Trečia, *Eutelsat* tvirtina, kad nacionalinės valdžios institucijos negali suteikti leidimo *Inmarsat* naudoti papildomus antžeminius komponentus savo teritorijoje, motyvuodamos tuo, kad pastaroji nevykdė įsipareigojimų dėl teritorijos aprėpties Sprendimo Nr. 626/2008 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktyje nurodytu laiku.

26. Toliau savo išvadoje nurodysiu motyvus, dėl kurių manau, kad reikia atmesti kiekvieną iš *Eutelsat* pateiktų argumentų. Kitaip tariant, Teisingumo Teismui pasiūlysiu į pateiktus klausimus atsakyti taip, kad remiantis atitinkamomis Sąjungos teisės nuostatomis nekyla abejonių dėl *Inmarsat* gauto leidimo naudoti papildomus antžeminius komponentus Prancūzijoje galiojimo.

A. Dėl sąvokų „judriojo palydovinio ryšio sistema“ ir „judrioji antžeminė stotis“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktą (pirmasis klausimas)

27. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokioje sistemoje, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama EAN sistema, papildomi antžeminiai komponentai palaiko ryšį su „judriąja antžemine stotimi“, taigi yra sudėtinė „judriojo palydovinio ryšio sistemos“ dalis, atsižvelgiant į tai, kad šioje sistemoje yra du atskiri ryšio priėmimo terminalai, sujungti ryšių valdikliu, iš kurių pirmasis yra orlaivio korpuso viršuje ir palaiko ryšį su palydovu, o antrasis yra orlaivio korpuso apačioje ir palaiko ryšį su papildomais antžeminiais komponentais.

[5] 2017 m. balandžio 24 d. *Viasat* pateikė ieškinį dėl Komisijos neveikimo. Žr. bylą *Viasat / Komisija* (T-245/17), kuri šiuo metu nagrinėjama Bendrajame Teisme.

28. *Eutelsat* ir *Viasat* pasiūlė į šį klausimą atsakyti neigiamai, priešingai nei *Inmarsat*, Prancūzijos, Belgijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Komisija.

29. Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirmiausia reikia išnagrinėti Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punkto tekstą. Šioje nuostatoje „judriojo palydovinio ryšio sistemos“ apibrėžiamos kaip „elektroniniai ryšių tinklai ir susiję įrenginiai“, kuriais galima teikti trijų rūšių radijo ryšio paslaugas:

– tarp judriosios antžeminės stoties ir vienos arba kelių kosminių stočių, arba

– tarp judriųjų antžeminių stočių naudojant vieną arba kelias kosmines stotis, arba

– tarp judriosios antžeminės stoties ir vieno arba kelių papildomų antžeminių komponentų, naudojamų nustatytose vietose.

30. Antrasis ir trečiasis klausimai susiję su trečios rūšies radijo ryšiu, t. y. ryšiu tarp judriosios antžeminės stoties ir papildomų antžeminių komponentų.

31. Manau, kad pirmiausia reikia išaiškinti, ką reiškia žodžiai „judrioji“, „antžeminė“, „kosminė“ ir „palydovinis“, vartojami šioms radijo ryšio paslaugoms apibūdinti.

32. Kaip ir visos pastabas pateikusios bylos šalys, šiuo atveju, manau, niekas nedraudžia remtis 1995 m. Pasaulinėje radijo ryšio konferencijoje priimtame Radijo ryšio reglamente (toliau – Radijo ryšio reglamentas)[6] pateiktomis apibrėžtimis. Iš tikrųjų, kalbant apie šiuos terminus atskirai, nėra prieštaravimo tarp šio reglamento ir Sprendimo Nr. 626/2008.

33. Pirmiausia reikia pažymėti, kad daugelyje Sprendimo 2007/98 ir Sprendimo Nr. 626/2008 nuostatų žodžiai „kosminė stotis“ (pranc. „station spatiale“) ir žodis „palydovas“ (pranc. „satellite“) vartojami beveik kaip sinonimai arba bent jau nepaaiškinant šių dviejų sąvokų taikymo subtilybių[7]. Nors siekiant priimti sprendimą pagrindinėje byloje šis aspektas neturi lemiamos reikšmės, reikia pažymėti, kad atsižvelgdamas į šį teisės aktų kontekstą, manau, kad sąvoka „kosminė stotis“ reiškia ne tik patį palydovą, bet taip pat tam tikrus papildomus techninius komponentus. Kitaip tariant ši sąvoka yra siauresnė nei sąvoka „palydovas“.[8]. Pagrindinėje byloje neginčijama, kad EAN sistemoje yra kosminė stotis, kaip to reikalaujama pagal Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktą[9].

34. Taip pat „antžeminė“ stotis yra „Žemės paviršiuje arba pagrindinėje Žemės atmosferos dalyje“[10]. Ant orlaivio esanti stotis, kaip yra EAN sistemoje, turi būti laikoma antžemine stotimi.

6 Radijo ryšio reglamentas priimtas per 1995 m. Pasaulinę radijo ryšio konferenciją (CMR-95), jis peržiūrėtas per vėlesnes Pasaulines radijo ryšio konferencijas: CMR-97 (Ženeva, 1997 m.), CMR-2000 (Stambulas, 2000 m.), CMR-03 (Ženeva, 2003 m.), CMR-07 (Ženeva, 2007 m.), CMR-12 (Ženeva, 2012 m.), CMR-15 (Ženeva, 2015 m.) ir CMR-19 (Šarm el Šeichas, 2019 m.); su juo galima susipažinti adresu https://www.itu.int/pub/R-REG-RR-2020/fr.

7 Žr., pavyzdžiui, Sprendimo 2007/98 2 straipsnį ir Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktą, kuriuose sąvoka „sistemos, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos“ apibrėžiama įtraukiant reikalavimą dėl *kosminės stoties*.

8 Šį aiškinimą, be kita ko, kildinu iš atskirų etapų, aprašytų Sprendimo Nr. 626/2008 priede, iš kurio matyti, kad kosminė stotis apima ne tik pagamintus ir paleistus palydovus, bet taip pat turi būti sujungta ryšių sekcija ir variklių sekcija. Manau, kad tokį aiškinimą patvirtina sąvokos „kosminė stotis“ apibrėžtis, įtvirtinta Radijo ryšio reglamento 1.64 straipsnyje, pagal kurį tokia stotis yra „įrengta ant objekto, kuris yra, turėtų būti arba buvo už pagrindinės Žemės atmosferos dalies“. Dirbtinis, t. y. pagamintas žmogaus, palydovas, tikrai gali būti toks „objektas“, skirtu „kosminei stočiai“ įrengti.

9 Žr. šios išvados 16 punktą.

10 Žr. Radijo ryšio reglamento 1.63 straipsnį. Ši sąvoka apibrėžta kaip priešprieša sąvokai „kosminė stotis“.

35. Galiausiai „judrioji“ antžeminė stotis, be kita ko, yra „skirta naudoti tada, kai juda arba yra sustojusi nenustatytose vietose“ [11]. Pirmasis pateiktas klausimas yra susijęs su šia „judriosios antžeminės stoties“ sąvoka.

36. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, dabar galiu nagrinėti *Eutelsat* argumentus, kuriems pritaria *Viasat*, nurodytus tiek Teisingumo Teisme, tiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme; jie susiję su *trečia* radijo ryšio *kategorija*, aprašyta Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punkte, t. y. ryšiu tarp judriosios antžeminės stoties ir papildomų antžeminių komponentų.

37. Iš esmės *Eutelsat* ir *Viasat* siekia įrodyti, kad papildomi antžeminiai komponentai nepalaiko ryšio su *judriąja antžemine stotimi* tokioje sistemoje, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama EAN sistema, taigi jie nėra sudėtinė „judriojo palydovinio ryšio sistemos“ dalis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

38. Nesutinku su šiuo argumentu.

39. *Eutelsat* ir *Viasat* nurodytas silogizmas gali būti trumpai išdėstytas, kaip nurodyta toliau. Pagal sąvoką „judrioji antžeminė stotis“ reikalaujama, kad tokia stotis galėtų palaikyti ryšį su palydovu [12] (didžioji prielaida). EAN sistema palaiko ryšį su papildomais antžeminiais komponentais per terminalą, esantį orlaivio korpuso apačioje, kuris yra savarankiška stotis, negalinti palaikyti ryšio su palydovu (mažoji prielaida). Vadinasi, EAN sistemoje naudojami papildomi antžeminiai komponentai nepalaiko ryšio su *judriąja antžemine stotimi*, taigi jie nėra sudėtinė judriojo palydovinio ryšio sistemos dalis.

40. Manau, kad šie argumentai turi du neištaisomus trūkumus, kurie daro neigiamą poveikį atitinkamai didžiajai ir mažajai šio silogizmo prielaidoms.

41. Pirma, priešingai, nei tvirtina *Eutelsat* ir *Viasat*, pagal sąvoką „judrioji antžeminė stotis“, kaip tai suprantama pagal Sprendimą Nr. 626/2008, nereikalaujama, kad tokia stotis galėtų palaikyti ryšį su palydovu. Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nėra aiškiai apibrėžęs šios sąvokos.

42. Šios bylos šalys kildina šį reikalavimą iš Radijo ryšio reglamento. Iš tikrųjų remiantis šio reglamento 1.63 ir 1.68 straipsniais galima daryti išvadą, kad *visos* judriosios antžeminės stotys per kosminį objektą palaiko ryšį su kosmine stotimi arba su kita judriąja antžemine stotimi [13].

43. Vis dėlto nei Sprendime Nr. 626/2008 [14], nei Sprendime 2007/98 nėra jokios informacijos, kurios pagrindu šiuose sprendimuose reikėtų taikyti visos apimties Radijo ryšio reglamento apibrėžtis, kaip tai teisingai pažymėjo *Inmarsat*.

[11] Žr. Radijo ryšio reglamento 1.68 straipsnį.

[12] Pakartojant *Eutelsat* žodžius, „judrioji antžeminė stotis turi būtinai palaikyti ryšį su palydovu, kad galėtų būti pripažinta tokia stotimi“.

[13] Pagal Radijo ryšio reglamento 1.68 straipsnį „judrioji antžeminė stotis“ yra „judriojo palydovinio ryšio paslaugos judri *antžeminė stotis*, skirta naudoti tada, kai ji juda arba yra sustojusi nenustatytose vietose“. Šio reglamento 1.63 straipsnyje sąvoka „antžeminė stotis“ apibrėžiama kaip „Žemės paviršiuje arba pagrindinėje Žemės atmosferos dalyje esanti stotis, kuri palaiko ryšį su *viena arba keliomis kosminėmis stotimis*, arba viena arba keliomis tokio pat pobūdžio stotimis, *per vieną ar kelis palydovinius reflektorius arba kitus kosminius objektus*“ (išskirta mano).

[14] Pagal šio sprendimo 10 konstatuojamąją dalį „[t]arptautinės telekomunikacijų sąjungos (ITU) teisės aktuose kaip žalingųjų trukdžių valdymo priemonė numatytos palydovinio ryšio radijo dažnių derinimo procedūros, *tačiau į šiuos teisės aktus nėra įtraukta atrankos ir leidimų išdavimo nuostatų*“.

44. Dėl sąvokos „judrioji antžeminė stotis“ manau, kad yra pagrindas, kuriuo remiantis toks taikymas yra visiškai negalimas. Kaip pažymėjo Komisija, Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punkte apibrėžta sąvoka „judriojo palydovinio ryšio sistema“ neatitinka Radijo ryšio reglamento 1.25 straipsnyje nurodytos sąvokos „judriojo palydovinio ryšio paslauga“ [15].

45. Siekiant gerai suprasti šių dviejų sąvokų skirtumus, reikia išskirti keturias ryšių kategorijas.

Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktas.	**Radijo ryšio reglamento 1.25 straipsnis**
	Tarp kosminių stočių
Tarp judriųjų antžeminių stočių ir kosminių stočių	Tarp judriųjų antžeminių stočių ir kosminių stočių
Tarp judriųjų antžeminių stočių, naudojant kosmines stotis	Tarp judriųjų antžeminių stočių, naudojant kosmines stotis
Tarp judriųjų antžeminių stočių ir papildomų antžeminių komponentų	

46. Kaip matyti iš ankstesniame šios išvados punkte pateiktos lentelės, Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktas yra kartu ir siauresnis (tiek, kiek jame nenurodomi ryšiai tarp kosminių stočių), ir platesnis (tiek, kiek jame nurodomi ryšiai tarp judriosios antžeminės stoties ir papildomų antžeminių komponentų) nei Radijo ryšio reglamento 1.25 straipsnis.

47. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad Radijo ryšio reglamente nenurodomas ryšys tarp judriosios antžeminės stoties ir *papildomų antžeminių komponentų*, kuris būtent ir yra nagrinėjamas šioje byloje, šiame reglamente pateiktos apibrėžtys šioje srityje negali būti taikomos, kiek tai susiję su Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktu.

48. Remiantis Sprendimo Nr. 626/2008 nuostatomis, aišku, kad šio sprendimo 2 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytoje „judriojo palydovinio ryšio sistemoje“ turi būti bent viena judrioji antžeminė stotis, kuri galėtų palaikyti ryšį su kosmine stotimi. Tą galima teigti remiantis šios nuostatos paskutiniu sakiniu, kuriame nurodyta, kad kaip sudedamoji tokios sistemos dalis turi būti „bent viena kosminė stotis“, ir pačiu šios sistemos pavadinimu, kuris reiškia, kad šioje sistemoje yra „palydovas“.

49. Vis dėlto šis reikalavimas nepaneigia, kad šioje sistemoje taip pat yra *kitų* judriųjų antžeminių stočių, kurios palaiko ryšį su papildomais antžeminiais komponentais, tačiau jos negali palaikyti ryšio su palydovu.

50. Kitaip tariant, nors neginčijama, kad judrioji antžeminė stotis, galinti palaikyti ryšį su palydovu, turi būti sudedamoji judriojo palydovinio ryšio sistemos dalis, remiantis Sprendime Nr. 626/2008 įtvirtintomis apibrėžtimis, nėra jokio pagrindo manyti, kad *visos* šioje sistemoje esančios judriosios antžeminės stotys turi galėti palaikyti ryšį su palydovu.

[15] Pagal Radijo ryšio reglamento 1.25 straipsnį „judriojo palydovinio ryšio paslauga“ yra „radijo ryšio paslauga, kai ryšys palaikomas tarp judriųjų antžeminių stočių ir vienos ar kelių kosminių stočių arba tarp šiai paslaugai teikti naudojamų kosminių stočių, arba tarp judriųjų antžeminių stočių per vieną ar kelias kosmines stotis“.

51. Taigi šios išvados 39 punkte trumpai aprašytus *Eutelsat* ir *Viasat* argumentus jau reikia atmesti remiantis šiuo pirmuoju pagrindu. Priešingai, nei teigė šios bylos šalys, su papildomais antžeminiais komponentais ryšį palaikanti stotis gali būti laikoma „judriąja antžemine stotimi“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktą, net jeigu ji negali palaikyti ryšio su palydovu.

52. Antra, net darant prielaidą, kad Teisingumo Teismas nuspręs, jog *visos* „judriosios antžeminės stotys“ būtinai privalo galėti palaikyti ryšį su palydovu, *Eutelsat* ir *Viasat* argumentuose taip pat yra spragų tiek, kiek jie grindžiami dirbtiniu EAN sistemos techninių sudedamųjų dalių atskyrimu.

53. Remiantis šiais argumentais, pirma, orlaivio korpuso viršuje yra duomenis priimantis terminalas, kuris palaiko ryšį su palydovais, ir, antra, orlaivio korpuso apačioje yra duomenis priimantis terminalas, kuris palaiko ryšį su papildomais antžeminiais komponentais. Atsižvelgiant į tai, kad pastarasis negali palaikyti ryšio su palydovu, jis negalėtų būti laikomas judriąja antžemine stotimi, taigi neatitiktų Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytos apibrėžties, ją aiškinant – mano nuomone, neteisingai – taip, kad pagal ją reikalaujama, kad jis galėtų tai daryti.

54. Manau, kad toks atskyrimas neatitinka realios EAN sistemos padėties techniniu požiūriu. Kaip iš esmės mano *Inmarsat*, Prancūzijos, Belgijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Komisija, galima daryti išvadą, kad tokios sistemos, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama EAN sistema, išskyrimas į dvi atskiras ir savarankiškas stotis funkciniu požiūriu yra dirbtinis. Iš tikrųjų bylos šalys neginčija, kad du duomenis priimantys EAN sistemos terminalai yra tarpusavyje susieti ryšių valdikliu, kuris, atsižvelgiant į aplinkybes, nustato palydovinį arba antžeminį terminalą, naudojamą gaunamam arba siunčiamam signalui perduoti.

55. Šiuo aspektu vien pati aplinkybė, kad tie du terminalai yra fiziškai atskirti, nes atitinkamai yra orlaivio korpuso viršuje ir apačioje, negali reikšti, kad tai yra dvi atskiros „stotys“. Manau, priešingai, centralizuotas jų atitinkamų signalų valdymas reiškia, kad tie terminalai yra vienos ir tos pačios „stoties“ sudėtinė dalis, kaip tą, be kita ko, pagrįstai pažymėjo Prancūzijos vyriausybė ir Komisija.

56. Tokį aiškinimą galima pagrįsti Radijo ryšio reglamento 1.61 straipsniu, pagal kurį „stotis“ yra „vienas ar keli ryšio siųstuvai arba imtuvai, arba siųstuvų ir imtuvų visuma, įskaitant papildomus prietaisus, kurie būtini siekiant užtikrinti radijo ryšio paslaugų arba radijo astronomijos paslaugų teikimą atitinkamoje vietovėje“.

57. Šiuo klausimu neturi reikšmės tai, kad tokie „siųstuvai“ nėra fiziškai įrengti toje pačioje dėžėje, nes priešingu atveju galima nugrimzti į nuo realybės techniniu požiūriu nutolusį teisinį formalizmą, pagal kurį būtų reikalaujama, kad šių terminalų antenos būtų nukreiptos atitinkamai į viršų (ryšiui palaikyti su palydovais) ir į apačią (ryšiui palaikyti su papildomais antžeminiais komponentais), kaip tą paaiškino *Inmarsat*.

58. Šiuo klausimu Prancūzijos vyriausybė pridūrė, kad du ryšio priėmimo terminalai taip pat būtini techniniu požiūriu dėl to, kad ryšiui su palydovais (kalba „DVB-S“) ir ryšiui su papildomais antžeminiais komponentais (kalba „LTE“) palaikyti naudojamos skirtingos kompiuterinės kalbos [16].

[16] *Eutelsat* ir *Viasat* taip pat pažymėjo, kad naudojamos šios dvi kompiuterinės kalbos.

59. Jungtinės Karalystės vyriausybė tai apibūdino pateikdama bendra nuovoka (angl. „common sense“) pagrįstą pavyzdį. Ši vyriausybė paaiškino, kad mobiliajame telefone yra įvairių dalių, kurios gali prisijungti prie 3G tinklo, 4G tinklo ir bevielio tinklo arba jungtis per *Bluetooth* jungtį. Vis dėlto visos šios sudedamosios dalys yra vienos ir tos pačios stoties, t. y. minėto mobilaus telefono, sudėtinės dalys. Manau, kad vien šio pavyzdžio pakanka *Eutelsat* ir *Viasat* argumentams atmesti.

60. Taigi, priešingai, nei tvirtino šios bylos šalys, visuma, kurią sudaro du atskiri ryšį priimantys terminalai, susieti ryšio valdikliu, kurių pirmasis yra orlaivio korpuso viršuje ir palaiko ryšį su palydovu, o antrasis yra orlaivio korpuso apačioje ir ryšį palaiko su papildomais antžeminiais komponentais, turi būti laikoma „judriąja antžemine stotimi“.

61. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau taip atsakyti į pirmąjį klausimą: Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokioje sistemoje, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama EAN sistema, papildomi antžeminiai komponentai palaiko ryšį su „judriąja antžemine stotimi“, taigi yra sudėtinė „judriojo palydovinio ryšio sistemos“ dalis, atsižvelgiant į tai, kad šioje sistemoje yra du atskiri ryšio priėmimo terminalai, sujungti ryšių palaikymo valdikliu, iš kurių pirmasis yra orlaivio korpuso viršuje ir palaiko ryšį su palydovu, o antrasis yra orlaivio korpuso apačioje ir palaiko ryšį su papildomais antžeminiais komponentais.

B. Dėl sąvokos „„papildomi“ antžeminiai komponentai“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalį (antrasis klausimas)

62. Antruoju savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokioje kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamoje EAN sistemoje naudojami antžeminiai komponentai gali būti laikomi „papildomais“, neatsižvelgiant į tai, kad šių komponentų vaidmuo šios sistemos veikimo požiūriu yra lemiamas, kad jie aprėpia visą Sąjungos teritoriją ir leidžia pagerinti siūlomų radijo ryšio paslaugų kokybę.

63. Reikia pažymėti, kad jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, *Inmarsat* sukurta EAN sistema negalėtų būti laikoma „judriojo palydovinio ryšio sistema“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą, nes tokiam kvalifikavimui būtinas „papildomų“ antžeminių komponentų egzistavimas.

64. Prieš atsakant į šį klausimą, manau, naudinga pateikti tam tikras faktines aplinkybes dėl papildomų antžeminių komponentų pobūdžio ir vaidmens *Inmarsat* sukurtos EAN sistemos veikimo požiūriu.

65. Pirma, iš *Inmarsat* pastabų matyti, kad – kitos bylos šalys to neginčija – papildomi antžeminiai komponentai yra panašūs į stotis, naudojamas judriojo telefono ryšio 4G tinkle, jos „skiriasi tuo, kad nukreiptos vertikaliai į dangų, o ne horizontaliai virš žemės“ [17]. Ši vertikali kryptis aiškinama būtinybe signalus siųsti į skrendančius orlaivius, kuriuose yra EAN sistemos ryšio priėmimo terminalai.

[17] *Inmarsat* pateikta M. Sharkey ataskaita Nr. 17.4: „The CGC [Complementary Ground Components] network consists of approximately 300 ground-based stations at fixed locations on the ground, similar to 4G base stations, with the difference that they point vertically to the sky rather than horizontally over the ground“.

66. Taip pat pati *Inmarsat* pripažino, kad jungtis su papildomais antžeminiais komponentais turi tam tikrų pranašumų palyginti su jungtimi su palydovu. Viena vertus, jungties su antžeminiais komponentais kokybė yra geresnė dėl gerokai mažesnio signalo ilgio (palydovo atveju – 36 000 km, antžeminio komponento atveju – mažiau kaip 100 km). Kita vertus, ir, priešingai, nei yra jungties su palydovu atveju, jungtis su antžeminiu komponentu gali būti lengvai pagerinta, pridedant komponentų ant žemės [18].

67. Galiausiai bylos šalys neginčija, kad dėl papildomų antžeminių komponentų technologinio pranašumo [19] jų vaidmuo EAN sistemos veikimo požiūriu yra lemiamas. Remiantis puikia teisėjo pranešėjo išvada pagrindinėje byloje „neginčijama, kad iš tikrųjų judriojo palydovinio ryšio sistema iš esmės grindžiama ne palydoviniu ryšiu, bet ryšiu su papildomais antžeminiais komponentais, kurie sudaro sąlygas ryšį perduoti kur kas greičiau, ir Jungtinės Karalystės teismai bei Vokietijos reguliavimo institucija pažymėjo, kad jie užtikrina 99 % ryšio paslaugų masto, nes palydovas skirtas naudoti tik vietovėse, kurios nepatenka į šių papildomų antžeminių komponentų aprėptį (t. y. virš jūros)“ [20].

68. Būtent atsižvelgdamos į tai, kad antžeminių komponentų vaidmuo EAN sistemos veikimo požiūriu yra lemiamas, *Eutelsat* ir *Viasat* tvirtina, kad šie komponentai negali būti laikomi „papildomais“, taigi tokia sistema negali būti laikoma „judriojo palydovinio ryšio sistema“, kaip tai suprantama pagal Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalį. Iš esmės šios bylos šalys kritikuoja EAN sistemą dėl to, kad tai yra ne palydovinio ryšio sistema, kurią papildo antžeminiai komponentai, bet antžeminio ryšio sistema, kurią papildo palydovo komponentas.

69. Nepritariu tokiam argumentui. Kitaip tariant, manau, kaip *Inmarsat*, Prancūzijos, Belgijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Komisija, kad tokie antžeminiai komponentai gali būti laikomi „papildomais“, nepaisant jų lemiamo vaidmens EAN sistemos veikimui.

70. Manau, kad, kiek tai susiję su palydovu, kaip „judriojo palydovinio ryšio sistemos“ sudedamąja dalimi, iš Sprendimo Nr. 626/2008 gali būti kildinami du reikalavimai.

71. Pirma, palydovas turi būti viena iš tokios sistemos dalių. Toks reikalavimas kildinamas ne tik iš paties pavadinimo („judriojo *palydovinio* ryšio sistema“), bet ir iš Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies a punkto („Kaip sudedamoji šių sistemų dalis turi būti bent viena kosminė stotis“ [21]) arba iš šio sprendimo priedo, iš kurio matyti, kad palydovo gamyba ir paleidimas yra būtini operatorių atrankos proceso etapai.

72. Antra, palydovas turi ne tik *egzistuoti*, bet, kaip pažymėjo Jungtinės Karalystės vyriausybė, jis turi būti *naudojamas*. Šis reikalavimas netiesiogiai kildinamas iš Sprendimo Nr. 626/2008 8 straipsnio 3 dalies c punkto, pagal kurį „sugedus susijusios judriojo palydovinio

[18] *Inmarsat* pateikta M. Sharkey ataskaita Nr. 23: „In general, while the satellite provides efficient and continuous coverage performance and resilience, terrestrial systems inherently provide very efficient throughput performance, since: a) there is only one satellite, in space located 36,000 km from the earth with a given power, forming a limited number of beams that may have a diameter of several hundreds of kilometers; and b) CGC [Complementary Ground Components] terrestrial systems consisting of a large number of towers, with higher power, can be installed within relatively short distances of each other and within a limited distance of the users i.e. < 100 km, and can be supplemented by additional towers when congestion occurs“.

[19] Šiuo klausimu *Inmarsat* pažymėjo, kad papildomi antžeminiai komponentai suteikia tokius pajėgumus, kurių negalėtų suteikti joks palydovas, neatsižvelgiant į jo galią, naudojant ribotus Sprendimu 2009/449 suteiktus dažnių išteklius (dusyk po 15 GHz).

[20] *Conseil d'État*, byla Nr. 420128 *Eutelsat*, 2019 m. birželio 28 d. teisėjo pranešėjo Guillaume Odinet išvados 2 punktas, su kuriuo galima susipažinti adresu http://www.conseil-etat.fr/fr/arianeweb/CRP/conclusion/2019-06-28/420128.

[21] Dėl sąvokų „palydovas“ ir „kosminė stotis“ taikymo žr. šios išvados 33 punktą.

ryšio sistemos palydovo komponentui, papildomi antžeminiai komponentai neturi būti *savarankiškai* naudojami *ilgiau kaip 18 mėnesių*“ [22]. Kitaip tariant, taisyklė yra tokia, kad antžeminiai komponentai ir palydovo komponentas turi veikti *kartu*.

73. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje palydovo komponentas faktiškai naudojamas, kai orlaiviai, kuriuose įrengta EAN sistema, skrenda virš jūros arba Serbijos teritorijos arba kai, kilus sunkumų, negali tinkamai veikti antžeminiai komponentai. *Inmarsat* pažymėjo, kad dėl palydovinio signalo patikimumo ir stabilumo palydovo komponentas užtikrina ryšio paslaugų tęstinumą. Žinoma, nacionalinio teismo, kuris vienintelis gali tikrinti faktines aplinkybes vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai, kompetencijai priskiriamas tikrinimas, ar palydovo komponentas faktiškai naudojamas.

74. Atsižvelgdamas į tai, nemanau, kad iš šio sprendimo gali būti kildinamas papildomas reikalavimas, susijęs su atitinkamai palydovo komponento ir antžeminio komponento vaidmens tokioje sistemoje svarba.

75. Visų pirma, priešingai, nei tvirtina *Eutelsat* ir *Viasat*, nemanau, jog būdvardis „papildomi“ reiškia, kad antžeminiai komponentai mažiau reikšmingi nei palydovo komponentai.

76. Pagal „Académie française“ žodyną „papildomas“ reiškia „atliekantis papildymo funkciją“, t. y. kaip pažymėjo Prancūzijos vyriausybė, „padaryti pilną“. Anglų kalboje Oksfordo žodynas žodį „complementary“ apibrėžia taip: „combining in such a way as to form a complete whole or enhance each other“ [23]. Versijoje vokiečių kalba vartojamas žodis „ergänzende“, kurio reikšmė yra panaši [24].

77. Iš šių apibrėžčių matyti, kad žodis „papildomi“ nereiškia atitinkamų komponentų *sąlyginės svarbos*. Taigi šis žodis nepaneigia, kad antžeminių komponentų vaidmuo, palyginti su palydovo komponento vaidmeniu, judriojo palydovinio ryšio sistemoje gali būti lemiamas. Šie komponentai gali „papildyti“ tokią sistemą ir jų vaidmuo joje gali būti lemiamas.

78. Savo pastabose Komisija nurodė, kad žodis „papildomi“ pažymi antžeminių komponentų *neprivalomąjį* pobūdį, skirtingai nei privalomo palydovo komponento egzistavimo atveju.

79. Manau, kad tai, jog Sprendime Nr. 626/2008 neminima antžeminio komponento ir palydovo komponento sąlyginė svarba, yra iškalbinga aplinkybė. Iš tikrųjų Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo nurodyti, kad antžeminių komponentų vaidmuo turėjo išlikti „antrinis“, „papildomas“ arba „pagalbinis“, palyginti su palydovo komponento vaidmeniu, kaip atkreipė dėmesį Belgijos ir Prancūzijos vyriausybės, galbūt net nustatyti didžiausią ryšių, kurie gali būti palaikomi per antžeminius komponentus, proporciją.

80. Vis dėlto šiame sprendime nėra tokios informacijos. Pagal jo 2 straipsnio 2 dalies b punkte pateiktą apibrėžtį papildomi antžeminiai komponentai naudojami nustatytoje vietoje, skirti judriojo palydovinio ryšio paslaugos prieinamumui pagerinti geografinėse teritorijose, kuriose negalima užtikrinti reikiamos palydovinio ryšio kokybės.

[22] Išskirta mano.

[23] „Susidedantis taip, kad sudarytų bendrą visumą arba tarpusavyje sustiprėtų“.

[24] Dudeno žodyne „ergänzen“ apibrėžiamas taip: „durch Schließen entstandener Lücken wieder vollständig machen; durch Hinzufügen von etwas vervollständigen, bereichern“ („padaryti pilną, užpildant pasirodžiusias spragas; papildyti, praturtinti kažkuo papildant“).

81. Manau, kad visiškai aišku, jog remiantis tokia apibrėžtimi antžeminių komponentų lemiamas vaidmuo nagrinėjamoje sistemoje nėra draudžiamas.

82. Visiškai sutinku, kad kai kurie kalbos elementai (be kita ko, „nustatytoje vietoje“), jeigu šia prasme būtų nustatytos aiškios nuostatos, galėtų būti aiškinami taip, kad pagal juos reikalaujama, kad svarbiausias būtų palydovo komponentas. Taip Sąjungos leidėjas paliko abejonę dėl tikslios sąvokos „papildomi antžeminiai komponentai“ taikymo srities.

83. Vis dėlto remiantis teisinio saugumo reikalavimais draudžiama šios sąvokos taikymo srities klausimu nuspręsti taip, kad, kaip tvirtina *Inmarsat*, tai būtų nepalanku vykdant Sprendimą Nr. 626/2008 atrinktų operatorių interesų požiūriu. Kitaip tariant, panašiomis aplinkybėmis laikausi nuomonės, kad abejonė turi būti naudinga daugiau nei prieš dešimt metų Komisijos atrinktiems operatoriams, kurie priėmė ekonominius sprendimus ir darė reikšmingas investicijas, remdamiesi aiškinimu, kuris atitinka šio sprendimo tekstą.

84. Vienintelis apribojimas šiuo klausimu yra būtent toks, kad reikia patikrinti, jog šių operatorių sukurta ryšių sistema tikrai atitinka Sprendime Nr. 626/2008 vartojamus žodžius.

85. Šios išvados 75–78 punktuose jau paaiškinau priežastis, dėl kurių manau, kad žodis „papildomi“ nepaneigia antžeminių komponentų lemiamo vaidmens.

86. Dabar reikia pažymėti, kad, kaip nurodė Komisija, Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies b punkte pateiktoje apibrėžtyje nenurodytas didžiausias „nustatytų vietų“, kuriose antžeminiai komponentai gali būti naudojami, skaičius. Taigi atrinktas operatorius gali įrengti tokius komponentus visoje Sąjungos teritorijoje.

87. Be to, manau, kad, atsižvelgiant į šios išvados 64–67 punktuose trumpai aprašytas faktines aplinkybes, sunku paneigti, jog antžeminiais komponentais kartu didinamas teikiamų ryšio paslaugų „prieinamumas“ ir „kokybė“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą.

88. Visų pirma neįžvelgiu jokios pagrįstos priežasties savavališkai „apriboti“ ryšio paslaugų kokybę iki geriausios kokybės, kuri gali būti užtikrinta naudojant palydovo komponentą, kaip siūlė *Eutelsat*, *Viasat* ir Komisija, – tai prieštarautų vartotojų interesams.

89. Nepritariu Komisijos nurodytam argumentui, kad reikia „užtikrinti, kad nebūtų iškraipomi teisiniai reikalavimai, t. y. kad palydovo vaidmuo nebūtų nereikšmingas“. Pirma, iš šios išvados 77–87 punktų matyti, kad iš Sprendimo Nr. 626/2008 negali būti kildinami jokie „teisiniai reikalavimai“, susiję su atitinkamu palydovo komponento ir antžeminio komponento vaidmeniu. Antra, remiantis teisinio saugumo principu, šį sprendimą draudžiama „papildyti“, nustatant didžiausią teikiamų paslaugų kokybės ribą, nors Sąjungos teisės aktų leidėjas tokios ribos nenustatė.

90. Kaip teigė *Inmarsat* ir Prancūzijos, Belgijos bei Jungtinės Karalystės vyriausybės, Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalies b punkte kokybės kriterijus apibrėžtas plačiai, taigi kiekvienas operatorius gali savo nuožiūra nustatyti ketinamų teikti paslaugų kokybę. Bet koks kitas aiškinimas lemtų dirbtinį siūlomų ryšio paslaugų reglamentavimą Sąjungos teisės aktais, kuris nesutampa su tikrove technologiniu ir komerciniu požiūriais šių paslaugų srityje.

91. Priešingai, atrinktiems operatoriams suteikta laisvė naudoti antžeminius komponentus, nes jie yra pralaidesni nei palydovinis komponentas, leidžia veiksmingiausiai išnaudoti 2 GHz dažnių juostą, o tai yra juo svarbiau tokiomis aplinkybėmis, kai laisvos dažnių juostos yra retas išteklius [25]. Kaip pagrįstai pažymėjo *Inmarsat* bei Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, toks aiškinimas atitinka Sprendimu Nr. 626/2008 siekiamus tikslus [26] – konkurencijos ir inovacijų skatinimą bei vartotojų interesų apsaugą.

92. Siekdamas išsamumo taip pat pažymiu, kad Sprendimo Nr. 626/2008 18 konstatuojamojoje dalyje, kuri, atsižvelgiant į jos pobūdį, nėra privaloma, nėra nieko, kas galėtų paneigti mano siūlomą aiškinimą [27].

93. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau taip atsakyti į antrąjį klausimą: Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokioje kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamoje EAN sistemoje naudojami antžeminiai komponentai gali būti laikomi „papildomais“, neatsižvelgiant į tai, kad šių komponentų vaidmuo šios sistemos veikimo požiūriu yra lemiamas, kad jie įrengti visoje Sąjungos teritorijoje ir leidžia pagerinti siūlomų radijo ryšio paslaugų kokybę.

C. Dėl įsipareigojimų dėl teritorijos aprėpties Sprendimo Nr. 626/2008 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktyje nurodytu laiku nevykdymo pasekmių (trečiasis klausimas)

94. Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateikto trečio klausimo reikia pažymėti, kad Sprendime *Viasat UK ir Viasat* [28] Teisingumo Teismas turėjo galimybę *neigiamai* atsakyti į panašų ir beveik identiškai suformuluotą klausimą.

95. Taigi šiuo klausimu pakanka pateikti nuorodą į šioje byloje Teisingumo Teismo pateiktą atsakymą.

V. Išvada

96. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2008 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 626/2008 dėl sistemų, kuriomis teikiamos judriojo palydovinio ryšio paslaugos (MSS), atrankos ir leidimų išdavimo 2 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad tokioje sistemoje, kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama „European Aviation Network“ sistema, papildomi antžeminiai komponentai palaiko ryšį su „judriąja antžemine stotimi“, taigi yra sudėtinė

[25] Reikia priminti, kad radijo spektro dažnių kiekis yra ribotas, tai paaiškina, kodėl būtina reglamentuoti jų naudojimą. Žr. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 676/2002/EB dėl radijo spektro politikos teisinio reguliavimo pagrindų Europos bendrijoje (Sprendimas dėl radijo spektro) 8 konstatuojamąją dalį: „[r]adijo spektro politika negali remtis vien tik techniniais parametrais, bet turėtų atsižvelgti ir į ekonominius, politinius, kultūrinius, sveikatos apsaugos ir socialinius aspektus. Be to, vis didėjantis poreikis baigtinei prieinamo radijo spektro pasiūlai sukels prieštaringus spaudimus pritaikyti prie šios pasiūlos įvairias radijo spektro naudotojų grupes tokiuose sektoriuose kaip telekomunikacijos, visuomeninis transliavimas, transportas, teisėsauga, karo tarnyba ir mokslo bendruomenė. Todėl radijo spektro politika turėtų atsižvelgti į visus sektorius ir subalansuoti jų poreikius.“

[26] Žr., be kita ko, Sprendimo Nr. 626/2008 1 ir 5 konstatuojamąsias dalis bei 6 straipsnio 1 dalies a punktą.

[27] Tiksliau tariant, šioje konstatuojamojoje dalyje vartojama kalba nepaneigia jokio aiškinimo. Tai taikoma, be kita ko, sakinio ištraukai „[šie komponentai] *dažniausiai* naudojami tam, kad per palydovą teikiamos paslaugos būtų kokybiškesnės“ dėl to, kad pavartotas žodis „dažniausiai“ (išskirta mano).

[28] 2020 m. kovo 5 d. sprendimas (C-100/19, EU:C:2020:174).

„judriojo palydovinio ryšio sistemos“ dalis, atsižvelgiant į tai, kad šioje sistemoje yra du atskiri priėmimo terminalai, sujungti ryšių valdikliu, iš kurių pirmasis yra orlaivio korpuso viršuje ir palaiko ryšį su palydovu, o antrasis yra orlaivio korpuso apačioje ir palaiko ryšį su papildomais antžeminiais komponentais.

2. Sprendimo Nr. 626/2008 2 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokioje kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamoje „European Aviation Network“ sistemoje naudojami antžeminiai komponentai gali būti laikomi „papildomais“, neatsižvelgiant į tai, kad šių komponentų vaidmuo šios sistemos veikimo požiūriu yra lemiamas, kad jie įrengti visoje Europos Sąjungos teritorijoje ir leidžia pagerinti siūlomų radijo ryšio paslaugų kokybę.

3. Sprendimo Nr. 626/2008 8 straipsnio 1 dalis, siejama su šio sprendimo 7 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad paaiškėjus, jog operatorius, atrinktas pagal minėto sprendimo II antraštinę dalį ir turintis teisę naudoti radijo dažnių spektrą pagal to paties sprendimo 7 straipsnį, Sprendimo Nr. 626/2008 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktyje nustatytą datą neteikė judriojo palydovinio ryšio paslaugų, naudodamasis judriojo palydovinio ryšio sistema, valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos negali atsisakyti suteikti tam operatoriui leidimų įdiegti judriojo palydovinio ryšio sistemų papildomus antžeminius komponentus dėl to, kad jis neįvykdė teikiant paraišką prisiimto įsipareigojimo.